Civilinė byla Nr. e2-21120-936/2020
Teisminio proceso Nr. 2-68-3-15733-2020-2
Procesinio sprendimo kategorijos: 3.1.14.8.1; 3.2.7.1

VILNIAUS MIESTO APYLINKĖS TEISMAS

N U T A R T I S

2020 m. birželio 8 d.
Vilnius

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja Urmila Valiukienė rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo ieškovo Grant Arthur Gochin ieškinio atsakovui BĮ Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui dėl istorinių pažymų panaikinimo priėmimo klausimą.

Teismas

n u s t a t ė :

Teisme gautas ieškovo Grant Arthur Gochin ieškinys atsakovui BĮ Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui, kuriuo ieškovas prašo pripažinti neteisėtomis atsakovo parengtas istorines pažymas: 2015 m. spalio mėn. pažymą „Jono Noreikos veikla nacių okupuotoje Lietuvoje“; 2019-03-27 paaiškinimą „Dėl kaltinimų Jonui Noreikai“; 2019-12-17 pažymą apie Jono Noreikos veiklą antinaciniame pogrindyje; panaikinti istorinių pažymų viešąją prieigą atsakovo internetinėje svetainėje ir priteisti iš atsakovo bylinėjimosi išlaidas.

Ieškinį atsisakytina priimti.

Vadovaujantis CPK 137 str. 2 d. 1 p., teismas atsisako priimti ieškinį, jeigu ginčas nenagrinėtinas teisme civilinio proceso tvarka.

Vienas iš svarbiausių civilinio proceso teisės principų yra teisminės gynybos prieinamumo principas, kuris reiškia, jog kiekvienam asmeniui, manančiam, kad yra pažeistos jo teisės, yra garantuojama ir prieinama teisminė gynyba. Tačiau ši konstitucinė asmens teisė kreiptis į teismą teisminės gynybos negali būti suprantama kaip galimybė kreiptis į teismą bet kokiu būdu ir / ar bet kokia forma. Konstitucijos 30 str. 1 d., CPK 5 str. 1 d., turinys - kiekvieno suinteresuoto asmens teisė įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama subjektinė materialioji teisė arba įstatymų saugomas interesas. CPK 2 str. 1 d. nustatyta, kad asmenų, kurių materialiosios subjektinės teisės ar įstatymų saugomi interesai pažeisti ar ginčijami, interesų gynimas - įstatyme įtvirtintas civilinio proceso tikslas.

Iš pateikto ieškinio bei pridėtų dokumentų matyti, kad ieškovas kvestionuoja atsakovo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro parengtų dokumentų, t. y. 2015 m. spalio mėn. pažymos „Jono Noreikos (Generolo Vėtros) veikla nacių okupuotoje Lietuvoje“; 2019-03-27 paaiškinimo „Dėl kaltinimų Jonui Noreikai (Generolui Vėtrai)“; 2019-12-17 pažymos apie Jono Noreikos (Generolo Vėtros) veiklą antinaciniame pogrindyje – teisingumą, nors reiškia reikalavimą pripažinti šiuos dokumentus neteisėtais.

Atsakovo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro veiklą reglamentuoja, nustato jo uždavinius, funkcijas, teisinę padėtį, struktūrą ir darbo organizavimą Lietuvos Respublikos

gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymas (toliau – Įstatymas). Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (toliau – Centras) yra valstybės įstaiga, tirianti visas genocido bei kitų nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų apraiškas, Lietuvos gyventojų persekiojimą okupacijų metais, taip pat ginkluoto ir neginkluoto pasipriešinimo okupacijoms procesus, inicijuojanti genocido organizatorių ir vykdytojų teisinį įvertinimą (Įstatymo, galiojusio iki 2015-12-31, 2 str. 1 d.), taip pat tirianti 1920–1939 m. Vilniaus krašte okupacinio režimo vykdytą politiką bei pasipriešinimo jai procesus, SSRS vykdytą agresiją ir jos padarinius atkūrus Lietuvos nepriklausomybę (Įstatymo, galiojusio nuo 2018-04-28, 2 str. 1 d.). Centro uždaviniai – istorinės tiesos ir teisingumo atkūrimas, okupacinių režimų 1939–1990 m. vykdyto Lietuvos gyventojų fizinio bei dvasinio genocido ir pasipriešinimo šiems režimams tyrimas, laisvės kovotojų ir genocido aukų atminimo įamžinimas, okupacijos padarinių teisinio įvertinimo inicijavimas. Centras taip pat tiria 1920–1939 m. Vilniaus krašte okupacinio režimo vykdytą politiką bei pasipriešinimo jai procesus, SSRS vykdytą agresiją ir jos padarinius atkūrus Lietuvos nepriklausomybę (Įstatymo 4 str.). Centras, įgyvendindamas jam pavestus uždavinius, atlieka šias funkcijas: vykdo apibrėžtų sričių ir laikotarpių tyrimus; laisvės kovotojų ir genocido aukų atminimo įamžinimą; vykdo laisvės kovotojų ir genocido aukų teisinio statuso pripažinimą ir jų rūpybą (Įstatymo 5 str.). Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020-05-06 nutartyje, kuria palikta nepakeista Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020-03-17 nutartis (Administracinė byla Nr. eAS-312-552/2020) nurodoma, kad yra aktualios Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išvados, suformuotos 2020-04-01 nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-1768-624/2020, jog Centras, kaip valstybės įstaiga, vykdo veiklą, tiek priskiriamą viešajam administravimui (laisvės kovotojų ir genocido aukų teisinio statuso pripažinimas ir jų rūpyba), tiek ir nepriskiriamą viešajam administravimui (pavyzdžiui, apibrėžtų sričių ir laikotarpių tyrimas).

Nagrinėjamu atveju matyti, kad ieškovo ginčijamos istorinės pažymos yra atsakovo tiriamosios veiklos dokumentai. Šiuose dokumentuose nėra pasisakoma nei apie ieškovą, nei apie jo giminaičius, dokumentai skirti Jono Noreikos veiklos okupacijų laikotarpiu tyrimui. Iš ginčo dalyką sudarančių dokumentų turinio akivaizdu, jog ginčijami dokumentai ieškovui nesukelia teisinių pasekmių, nelemia jo materialiųjų teisių ir/ar pareigų. Taigi jų pripažinimas neteisėtomis taip pat nelemia ieškovo subjektinių teisių, pareigų. Ieškovo teiginys, kad jo giminaičiai yra nukentėję nuo Holokausto, nepatvirtina, jog ginčijami Centro dokumentai apie Joną Noreiką (Generolą Vėtrą) pažeidė ieškovo teises ar teisėtus interesus. Asmens abstraktaus pobūdžio suinteresuotumas nereiškia gintino teisme suinteresuotumo. Ieškovas nenurodė, kokia konkrečiai jo subjektinė teisė yra pažeista ir gintina. Asmens pateiktas ieškinys, nesusijęs su jo subjektinių teisių gynimu, teismuose nenagrinėtinas.

Įgyvendinus teisę į teisminę gynybą pasiekiamas materialusis teisinis efektas, t. y. modifikuojamos (sukuriamos, panaikinamos, pakeičiamos) suinteresuoto asmens subjektinės teisės ar pareigos. Materialiųjų teisinių padarinių nesukeliantis reikalavimas negali būti savarankiškas bylos nagrinėjimo dalykas, nes jo nagrinėjimas ir patenkinimas nėra teisės į teisminę gynybą įgyvendinimas. Ieškovo suinteresuotumas pareikštais ieškinio reikalavimais negali būti abstraktus, bet turi būti pagrįstas konkrečių materialių teisinių padarinių atsiradimu ieškovo ginamoms teisėms ar teisėtiems interesams. Dėl to tais atvejais, kai asmuo kreipiasi į teismą su reikalavimu, kurio patenkinimas nesukelia materialiųjų teisinių padarinių, teismas, priklausomai nuo procesinės situacijos, turi atsisakyti priimti tokį reikalavimą, kaip nenagrinėtiną teisme (CPK 137 straipsnio 2 dalies 1 punktas), arba nutraukti civilinę bylą tuo pačiu pagrindu (CPK 293 straipsnio 1 dalies 1 punktas), jeigu ji jau iškelta. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nurodoma, kad tokie teismo veiksmai negali būti vertinami kaip suinteresuoto asmens teisės į teisminę gynybą pažeidimas, nes, jo reikalavimą teismui priėmus ir išnagrinėjus, teisė į teisminę gynybą nebūtų įgyvendinta. Tokiu atveju bylos šalių teisių ir pareigų apimtis nepasikeistų, o pats procesas būtų iš esmės beprasmis.

Iš pateikto ieškinio teksto yra akivaizdu, kad ieškovas ieškiniu siekia paneigti istorinį kontekstą, pakreipti įvykių vertinimą savo asmeninės nuomonės kryptimi, remdamasis selektyviai atrinktais duomenimis, kurie, be kita ko, buvo vertinami atsakovo, rengiant 2019-03-27 paaiškinimą,

o tai nėra civilinio proceso tikslas ir paskirtis. Civilinis procesas nėra skirtas mokslinei istorinei diskusijai palaikyti ar jos rezultatams įtvirtinti.

Atsižvelgiant į išdėstytą, darytina išvada, jog byla pagal ieškovo ieškinį, reiškiant ieškovui materialiųjų teisinių padarinių nesukeliantį reikalavimą, nenagrinėtina teisme civilinio proceso tvarka, todėl ieškinį atsisakytina priimti (CPK 137 str. 2 d. 1 p.).

Teismas, vadovaudamasis CPK 137 str. 2 d. 1 p., 290-292 str.,

n u t a r i a:

Atsisakyti priimti ieškovo Grant Arthur Gochin ieškinį atsakovui BĮ Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui dėl istorinių pažymų panaikinimo.

Nutartis per 7 dienas nuo nutarties patvirtintos kopijos įteikimo dienos gali būti skundžiama atskiruoju skundu Vilniaus apygardos teismui, skundą paduodant per Vilniaus miesto apylinkės teismą.

Teisėja Urmila Valiukienė